

Struktura středověké společnosti

Literatura

Bílý, J. *Trojí lid*. Praha: Libri, 2000.

van Dülmen, R. *Kultura a každodenní život v ranném novověku*.
Praha: Argo, 2006

Goetz, H.-W. *Život ve středověku*. Jinočany: H&H, 2005

Cherubini, G. *Rolník a zemědělství*. In: LeGoff, 1999, s. 101-121.

Keller, J. *Úvod do sociologie*. Praha: Slon, 1997.

Keller, J. *Dějiny klasické sociologie*. Praha: Slon, 2004.

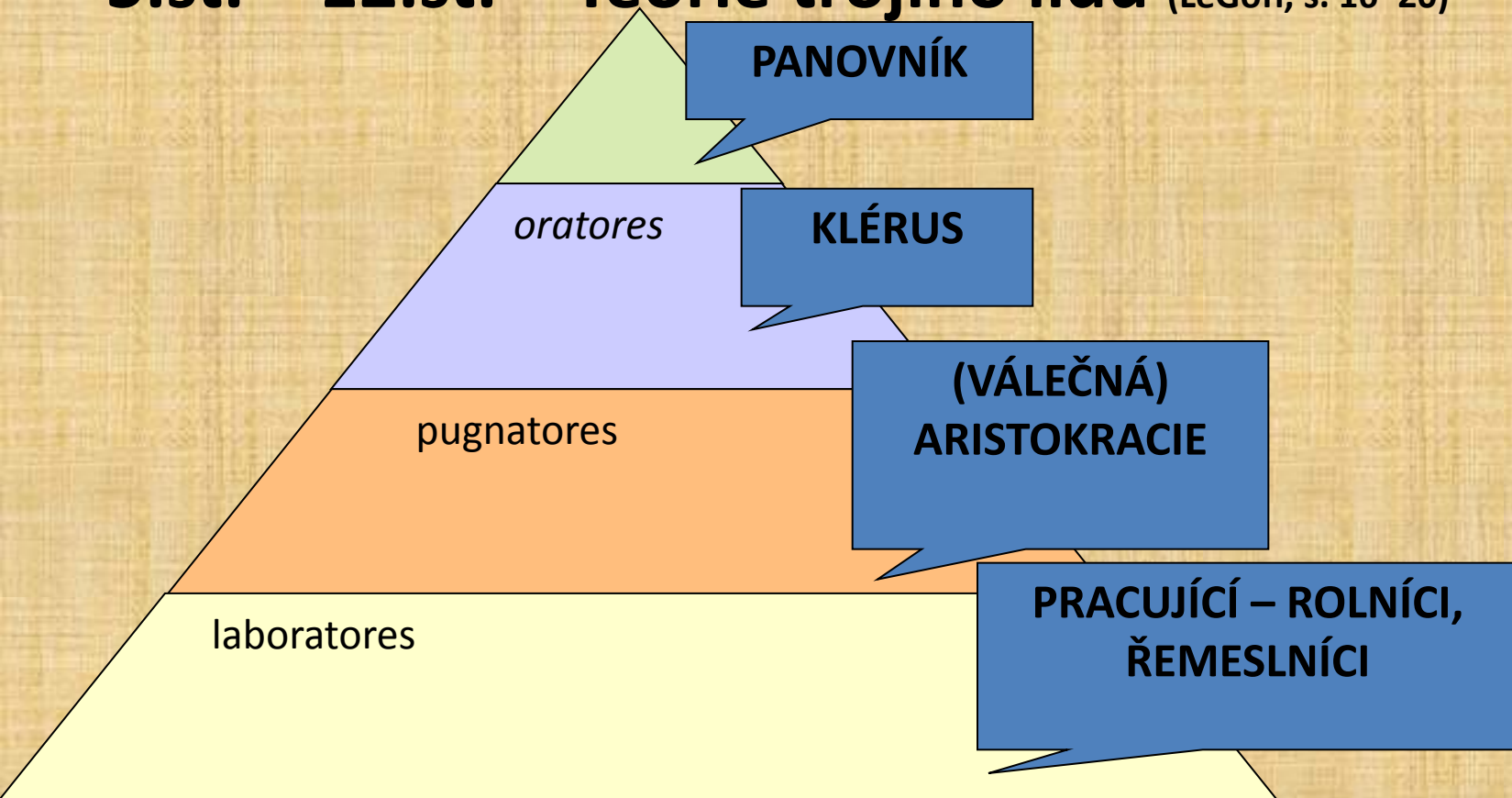
LeGoff, J. (ed). *Středověký člověk a jeho svět*. Praha: Vyšehrad,
1999.

LeGoff, J. *Středověký člověk*. In: LeGoff, 1999, s. 9-37.

Rossiaud, J. *Měšťan*. In: LeGoff, 1999, s.123-156.

Politicko-sociální struktura tradiční společnosti

5.st. – 12.st. – Teorie trojího lidu (LeGoff, s. 16–20)

LÉNNÍ SYSTÉM

(Goetz, s. 194–234)

Panovník

poskytoval půdu **šlechtě** za vojenské služby a peněžní daně

Šlechta (laická, církevní)

poskytovala půdu **Pracujícím** (později se diferencují do mnoha kategorií: láník, podláník, řemeslníci).

Pracující (Goetz, s. 194–234)

Svobodní

- láníci – sedláci mající lán
- domkaři – pomáhající sedláku
- čeled' sedláků

Poddaní bez domu

- pracující na panském dvoře

➔ všechny se postupem času začali označovat jako sedláci (vyjadřovalo to, jejich určující vztah půdě a politicko-ekonomickou závislost na vrchnosti)

SEDLÁCI VE STŘEDOVĚKU (Cherubini, s. 101–121)

zač. 14. st. Evropa – 73 mil. obyvatel – téměř 80% žije na vesnicích

- rytmus života určoval systém obdělávání půdy
- hlavní cíl: uživit sebe a majitele půdy
- rolník byl socializován v těchto institucích – rodina, farnost, člen místní zemědělské komunity
- každá vesnice / sídlo nakonec podléhaly moci nějakého pána
- pán – mimo hospodářských vztahů (berně, roboty...)
– moc soudit poddané v oblasti nižšího práva

SEDLÁCI VE STŘEDOVĚKU (Cherubini, s. 101–121)

Pánovi podléhali tak, že:

- měli omezenou svobodu stěhování
- nemohli prodávat či kupovat půdu
- ani dědit (přechod půdy z generace na generaci potvrzoval pán)
- potvrzoval výběr manžela / manželky
- od 12. století postupné omezování držení zbraně, možnosti lovu a rybolovu

Přesto

system velice stabilní → vzpoury vyjíměčné

STŘEDOVĚKÁ A NOVOVĚKÁ MĚSTA (Rossiaud, s. 123–156; van Dülmen, s. 61-121)

kolem r. 1250 v Evropě

1 město nad 100 000 obyv. (Paříž)

6 nad 50 000

60–70 nad 10 000

několik stovek měst nad 1 000 ob.

„Městský vzduch osovobozuje.“

Nejen fakticky přímo – útěky poddaných do měst – ale i co se týče statutu.

Města připravují prostředí pro velkou změnu v 18.—19. st.

STŘEDOVĚKÁ A NOVOVĚKÁ MĚSTA (Rossiaud, s. 123–156; van Dülmen, s. 61-121)

Znaky městského života:

hmatatelné:

HRADBY – nákladná politická a vojenská nutnost

nehmatatelné:

- zemědělství není typické pro město
- závislost na trhu, hlavní řemeslo= obchod
- větší kulturní, etnická a národní rozrůzněnost
- rodiny žijí po menších jednotkách
- relativně velká osobní svoboda

STŘEDOVĚKÁ A NOVOVĚKÁ MĚSTA (Rossiaud, s. 123–156; van Dülmen, s. 61-121)

př. ve městě sňatek podle vlastní volby stále častější mezi městkou chudinou – žádné sociálně-ekonomické tlaky

Peníze – způsobují sociální mobilitu

- sociální podmínky vítězí nad statutem

- rozmanitost povolání, ale nejvíce kupci

Majetek – zlaté, stříbrné pruty, vzácné nádoby, šperky, později úvěrové listiny a smlouvy mobilnější než půda a dům

STŘEDOVĚKÁ A NOVOVĚKÁ MĚSTA (Rossiaud, s. 123–156; van Dülmen, s. 61-121)

Rozrůzněnost, dělba práce, mobilita → střety, násilí

Nutné je pacifikovat novými prostředky:

Středověké klášterní školy, později univerzity poskytl nástroj = *scholastická diskuse* nutí lidi k

- zaujetí stanoviska
  - neustálému zpochybňování
  - přijímání názorů ostatních
-
- Prostředek k vytváření nové městské identity
  - Vzdělání je tradičně spojené s městem a městskou kulturou